

آئینہ سرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، آلی
ایلی (۴۵) غروشدر .
ممالك اجنبیه ده سنه لکی (۱۷)، آلی
ایلی (۹) فرانقدر .

اداره خانہ

باب عالی چادہ سندھ دائرۃ مخصوصہ

افطارات

آپونہ بدلی پشیندر .

مسلكه موافق آثار مع الممنونيه قبول
اولونور . درج اہلہ ین یازیلر اعاده
اولونماز .

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی ہفتہ لک مجموعۂ اسلامیہ در .

صاحب و مدیر مسئول

اشرف ادیب

باش محرو

محمد ماکف

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

میدانه چیقدی . اونده (زبیر بن العوام) یاخود (محمد بن مسلمه) حضرتلری ، جانسز اولارق یه بیقدی . بوندن سوکرا مجاهدلر ، شدتلی بر هجوم نتیجه سنده حصارلری اده ایتدیلر .

محاربه ائساننده حضرت علینک قلعه قایسینی قویاروب ائده قالدان کبی قوللانديغنه دائر مشهور بر سوز واردر . علمادن بعضیلری ، بوروايتک اصلی اولمادیغنی سويلدورلر . احتمالکه یهودیلر ، ایجری یه قاجوب قایینی قاپتدیلر . حضرت علی ده اوموزلامق صورتیله قایینک قانادرینی چیقاروب مجاهدینک هجومه یول آچدی . چول اورتاسنده بولونان بر حصارک قایسینده کی عدم متانتله حضرت علی کبی ردلاوردی کی مادی ومعنوی قوت دوشونوله جک اولورسه شو حالک وقوعی پکده استغراب ایدیلر صانیرم .

حصارفتح ایدیلدی . یاواش یاواش اوبر حصارلرده کیریلدی . بونلرک ایچنده کی یهودیلر (حصن الوطیح) ایله (حصن سلام) ه قاجیورلردی . مجاهدلر ، فتح اولونان حصارلرده بر جوق ییه جکله برابر یهودی مخبرک سويله دیکی مانجینی بولدیلر و - اون درت کون قدر محاصره دن سوکرا - ایچینده کیلرینی تهدید ایچین حصن الوطیح ایله حصن سلامه قارشى قوردیلر [*] محاصره ده قالدانلر ، قورنولوش اولمادیغنی کوروونجه مصالحه طلبنده بولوندیلر . نبی کریم افندی زده محصولات سنویه نك یاریسی مدینه منوره یه کوندیریلک ، یاریسی ده اجرت اولارق کندیلر نده قالمق شرطیله بونلری یرلرنده براقدی . حضرت عمرک زمان خلافتنه قدر اوراده قالدیلر وخلیفه مشارالیه ک امریله خیبردن چیقاریلوب حجاز قطع سندن سورولدیلر . سینه کلنجه :

داها رسول الله حضرتلری ، حیاته ایکن (عبدالله بن سهیل) نامنده کی مصابی ، خیبرده اولدورولمش وقاتلی معلوم اولمادیغنه دائر یهودیلر طرفندن یمن ایدیلشدی .

سوکرا (مطهر بن رافع) نامنده بر مسلمان ده اون دانه خریستان کوله سیله خیبره کلش واوراده کی اراضی سنده کوله لرینی چالیشدیرمایه باشلامشدی . یهودیلر ، کوله لری تشویق ایتدیلر والدرینه سلاح ووروب افندی لرینی اولدورتدکن سوکرا قاتلری قاجیرتدیلر .

داها سوکرا ، خلیفه نك اوغلی بولونان (عبدالله بن عمر) حضرتلرینه ده سوء قصده قالیشدیلر . بونک اوزم رینه حضرت خلیفه ، اسلام دشمنی اولان بو حریفلری خیبردن سوروب چیقاردی والدرنده کی اراضی بی اهل اسلامه توزیع ایله دی که هجرتک ۱۹ نجی سنه سی ایچینده ایدی .

•••

بو محاربه ده اون بش مسلمان شهید اولدی ودوقسان اوج یهودی اولدورولدی . طویلانان غنائم ده سوای به اوج ، پیاده یه بر حصه [*] حصن الوطیح ایله حصن سلام ده شونلر بولوندی : ۱۰۰ زره ، ۵۰۰ قلیج ، ۱۰۰۰ مزراق ، ۵۰۰ تیرکشی ایله برابر یای .

اولق اوزره تقسیم ایدیلدی .

محاربه ده بولونان اصحابدن برینک وفات ایتدیکی رسول الله افندی زه خبر ویریلدی . علیه الصلوة والسلام حضرتلری :

— کیدک ، نمازینی قیلک . بویوروب کندیسى نمازده بولونمادی . متوفانک اقرباسی و آرقه داشلری متأثر اولدیلر ونه ایچین نمازه کله دیکنی پیغمبر افندی زدن صوردیلر . رسول اکرم حضرتلری :

— آرقداشکنز ، غنیمته خیساننده بولوندی ده اونک ایچین نمازینه کله دم ، دیدی . فی الواقع او آدامک بوکفی آرادیلر ، غنائم آراسنه کیرمه مش بر کردانلق بولوب چیقاردیلر .

بو کردانلق ، بونجوق نوعندن اولوب ایکی ضررش اتمیه جک درجه ده بایاغی بر شیدی ؛ فقط کیزله نیلمش واونک صاقلانیلماسیله مجاهدین اسلامه خیانت ایدیلش اولدینی ایچین آلان آدامک جنازه نمازی پیغمبر طرفندن قیلنامشدی . طاهر المولوی

بر صفحه تاریخ :

مصرک سرگذشتی

(۹)

اسکندریه بومباردمانی واشغالی

اسکندریه قتل عامنک ایکنجی کونی آوستریا وایتالیا دولتلری تبعه لرینک مال و جاننی محافظه ایتک ایچون فیلولرینی اسکندریه یه ارسال ایتدیلر . عینی کونده انکلز مجلس اعیاننده لورد سالسبوری انکلتره حکومتی قتل عام ائساننده اسکندریه یه عسکر چیقارمادیغندن طولانی شدتله تنقید ایتدی . نظاردن لورد غرانفیل ، سالسبوری یه جواباً : « انکلز قایینه سنک آمبال (سینور) ه هر درلو صلاحیت تامه یی ویردیکنی وایجابنده اشغال عسکرینک بر امر واقع اوله جغنی ، بیان ایتدی . بدیهیدرکه بتون انکلز دیپلوماتلری انکلتره اشغالنک دوچار تأخر اولدینی ، امر اشغاله فرانسلرک کندیلرینه پروا اولمش قورقوسندن ایلروکلدیکنی بیلرلردی .

قتل عامدن صکره خدیو توفیق پاشا ایله درویش پاشا اسکندریه یه کیتدیلر ویکی قایینه راغب پاشانک ریاستی آلتنده ، عربی حربیه نظارتنده ابقاء ، تشکل ایتدی .

بوصره ده فرانسه ، روسیه ، آلمانیا ، آوستریا وایتالیا دولتلری بحرانک کسب شدت ایتدیکنی ایلروسوره رک حکومت عثمانیه نك اشتراکیه استانبولده بر قونفره نك عقدینی تکلیف ایتدیلر . فقط باب عالی دیپلوماتلری انکلزلرک یالانلرینه قاییده رق دولت علیه نك بوقونفره یه اشتراکی

(۹) قاتلرخطر ایدرلرکه مصر سرگذشتی اسکندریه قتل عامنک حدوتنه بوخصوصه تحقیقات اجراسنک انکلتره طرفندن ردینه قدر یازیلشدی .

دیگر اوریا دولتریك مصرده کی علاقہ لری دولت علیہ نك حقوقہ معادل اولدیغنه دائر بر اعتراف تشکیل ایدہ جکی اعتذاریلہ تکلیفی رد ایتدیلر . نتیجہ دہ دول مذکورہ دیپلوماتلری حکومت سنیه نك عدم اشترا کیلہ برابر استانبولده قونغرہ یی عقد ایتدیلر . بوقونغرہ انکلتزہ طرفندن لورد (دوورین) کوندرلمشدی . لورد دوورین حکومتی نامہ دول معظمہ دلکھلریك الضامیلہ آتیدہ کی پروتوقولی امضا ایتدی :

« زیرده واضع امضا دلکھلرک حکومتلری مصر مسالہ سنك حلندہ مصری تمک خصوصندن هیچ بحث ایتیمہ جکفی ونبهه سی ایچون دیگر اوریا تبعہ لرینك نائل اولہ میہ جفی امتیازات اقتصادی یی المیہ جفی تمہد ایلر . »

بو ، آوروپا حکومتلری طرفندن مصرک حقوقی اخلاص ایدیلہ به جکنہ دائر بر تمہددر . انکلتزہ حکومتی دہ بو تمہددر میانشده ایدی . فقط اوغدار ملت بو عہد یی نقض ایتک نامردلکفی ارتکابدن چکنمندی . ایشته قونغرہ مصر مسالہ سنک حل ایتکہ جابالایورکن انکلتزہ بحر سفیددہ کی قوتلری تیید ایدیورومصری یوتقی ایچون حاضرلغی تمام ایدیوردی . غزتلری دہ افکار همومیہ یی تهییج و حکومتک یالکز باشنه مسالہ یی حل ایتسنی مصرآ تکلیف ایدیورلردی . آرتق اوینانان فاجعه نك صوک برده سی قالمشدی کہ اون دہ مستملکات ناظری لورد (جبرلین) اوینادی . جبرلین بر نقطندہ شو زمرلری قوصمشدی : « انکلتزہ صلح و مسالمتی آرزو واوروپا دیپلوماتلریك افکارینه حرمت ایتسنه رغماً هیچ بر زمان سویش قنالتک سلامتی طالعه براقماز وشرقده کی منفعتلری اہمال ایدہ مز ۱ . . . »

بونک اوزرینہ آمیرال سیمور حکومت مصریہ « انکلتزہ دوئماسنه قارشى جزئی برعداوت کوردیکی تقدیرده همان اسکندریہ یی خاک ایلہ یکسان ایدہ جکفی » بر اولتیماتومده بیان ایتدی .

فرانسہ حکومتی دہ انکلتزہ ایلہ تشریک مساعی ایتک ایستہدی . پارلامنتودن قرار یی آلدقن صکرہ مصرہ عسکر کوندرہ جکفی . تجهیزاتدن مقصوده ملحوظ اولان احتمالاته قارشى بر تدبیر احتیاطیدن عبارت اولدیغی آکلاتدی .

انکلتزہ بوسفر ذات شاهانہ ایلہ عراقی آرسندہ کی روابطی تقویہ ، دیگر طرفندن ذات شاهانہ ایلہ خدیو مصر آرسندہ کی مناسباتی اخلاص ایتیمہ موافق مصلحت کوردیکندن ذات شاهانہ طرفندن عراقیہ بر نشان کوندرلمسی ایچون صرف مساعی ایتدی . بوندن مقصدی عراقیہ ، ذات شاهانہ ک حایہ ورضاسنه نائل اولدیغی اہام ایتک ایدی . دولت علیہ برنجی مجیدی نشانی عراقیہ اعطا ایدنجہ همان بکله نیلن تاثیر حاصل اولدی : عراقینک فرقه سی قوتلندی . و خدیو ایلہ ذات شاهانہ آرسندہ برودت برلشدی . نتیجہ دہ خدیو انکلتزلرہ التجایہ مجبور قالدی .

انکلتزہ فرانسزلرک مدافعه عسکر یہ دہ بولیمہ جقلرندن امین اولور اولماز آمیرال (سیمور) . اسکندریہ یی بومباردمان ایتک ایچون بر سبب خلق ایتسنی امر ایتدی . آمیرال حکومت مصریہ بر اولتیماتوم ایلہ اسکندریہ استحقاقاتک تقویہ ایدیلہ مسنی ، تقویہ ایدیلدیکی تقدیرده بونی بر تهدید مقامندہ صایہرق اسکندریہ یی بومباردمان ایدہ جکفی سویلدی . استحقاقاتک عدم تقویہ سنہ دائر خدیو بر امر اصدار ایتدی . فقط ہر حالده اسکندریہ یی بومباردمان ایتک و بیکارچہ معصوم اسلامی یرسنر ، یوردسنر بر اقیق ایستہ یی خائن آمیرال ایکنجی بر اولتیماتوم ویرہرک عملہ نك اسکندریہ بوغازینی سد ایتک ایچون طاشار آتدیغی بیان ومنع ایدلمدکاری تقدیرده اسکندریہ اوزرینہ کلہر یاغدیہ جفی تکرار ایتدی . حکومت مصریہ هیچ بویلہ بر شیک حادث اولدیغی وبتون شکایاتک حقسنر اولدیغی ایضاح ایتدی و شاید انکلتزلر بویلہ بر شیشی یابانی بولورلرسہ دردست ایتلری صلاحیتی ویردی . غدار آمیرال قناعت ایتدی و ۱۰ تموز ۱۸۸۲ تاریخیلہ اوچنجی بر اولتیماتوم ارسال ایدہرک حکومت مصریہ نك استحقاقاتک یکی طویلر برلشدیردیکفی و بوطویلر کنڈیسنہ تسلیم ایدلمدیکی تقدیرده اسکندریہ یی تخریب ایدہ جکفی بر دہا تکرار ایتدی .

اوروپا قونسولوسلری آمیرالک اصرار و تهدیداتندن خبردار اولاجہ مشترکاً بر مکتوب یازہرق آمیرالدن اسکندریہ یی بومباردمان ایتکدن مجاہت ایتسنی ، چونکہ بتون اوروپالیرک جانلری و ماللری ضرر دیدہ اولہ جفی ، مداخلہ ایدرک حکومت مصریہ یی اتفاقہ مجبور ایدہ جکلری یازدیلر . آمیرال جواباً اوروپالیرک ماللری و جانلری محفوظ قالہ جفی ، آنجق استحقاقاتک بومباردمان ایدیلہ جکفی سویلدی . فقط یالان . او خائن ، ہر شیدن مقدم حکومت مصریہ یی مدہش تعویضات ویرمکہ مجبور ایتک ایچون اوروپالیرک خانہ لری ، تخرارخانہ لری ییقدی . ایش بورادہ یی وارنجہ خدیو ، توفیق پاشا تحت ریاستندہ ، مجلس نظاری طویلایہرق نہ یاللمسی لازم کلہ جکی حقندہ مذاکرہ باشلادیلر . بو مجلسدہ درویش پاشادہ بولمشدی . خارجہ وداخلیہ ناظرلری ایلہ بحریہ ناظر وکیلی وممیت خدیوہدن بر ذاتک انضمامیلہ تشکل ایدہرک ہیئتک آمیرالہ کیدہرک : « استحقاقاتک یکیدن هیچ بر طویلک وضع ایدلمدیکی ، استحقاقاتک محمد علی پاشا دورندن بری فصل دوریورسہ اولہ قالدیغی وایسترسہ مشاہدہ ایدہ ییلہ جکفی » تبلیغ ایتلری تقرر ایتدی . ہیئت بو قراری آمیرالہ تبلیغ ایتدی . فقط آمیرال ینہ قناعت ایتدی ومطلقاً اسلحہ نك ، طویلرک تسلیم ایدلمسندہ اصرار ایتدی . خدیو و نظار بو تکلیفک عدم قبولی ، اسکندریہ بومباردمان ایدلمدیکی تقدیرده استحقاقاتک دہ جواب ویرہرک مقابلہ دہ بولمسنی قرارلشدیردیلر . ۱۰ تموز ۱۸۸۲ تاریخیلہ لورد (سیمور) . کوندریلن نوطہ دہ « حکومت مصریہ ، اسکندریہ نك

ساعت اوجہ قدر « المنکس » « المعجمی » « العرب » استحکام لرینک انکلز عسکر لرینہ قرارکاه اولق اوزرہ تخلیه و تسلیمہ دائر امرینی بکله دیکنی تبلیغ ایتدی . خدیو ایله نظار ذات شاهانه دن استفسارده بولمهی قرارلشدیردیله . فقط وقت کچمشدی . انکلزلر یکیدن بومباردمانه باشلايه جقلرینی تبلیغ ایتدیله .

خدیو ، عراقی باشایه « المعجمی » استحکام فی اشغال ، وانکلزلری عسکر چیقارمقدن منع ایتمسی امر ایتدی . عراقی بواصری اجرا ایتدی ، سبب اولق اوزرہ ده کولله لرک پک اصابت ایتدیکنی ایلرو سوردی .

اسکندریه اهالیسی بومباردمانک تکرار ایده جکنی دویونجه مهاجرته قویلدیلر . شهرده اضطرابات باش کوستردی . بعض سفیلر یغما وغارتہ باشلادیلر . الحاصل اسکندریه قره برکون کچردی .

حال بویله ایکن مصر عسکرلری خدیوک سرانی اطرافنی احاطه ایتمش ایدیله . خدیو قتل ایدیله جکی ظننده ایدی . عراقی ایسه بونلرک خدیوک محافظه حیاتی ایچون طویلاشمش اولدقلرینی سویلدور . اسکندریه بومباردماندن بر قاج کون صکره خدیو توفیق پاشا انکلز عسکر لرینک تحت محافظه سنده سیرلینه کچریوردی ! مصری

عمر رضا

مقتضیات

اسلامک ظفر کونی در ، سونیل !

بو هفته ظرفده پای تختمزده اویله حاللر ، حالت روحیله ، قیل وقاللر چوغالشدیکه اک اغیر باشلی ذوات بیله مع التأسف کندینی بو فتور آمیز جریانہ قابدیرمقدن آلیقویہ مامشدر .

امور سیاست ، قوت و مکننت ، فعالیت حکومت ، هرشی ... اسکسی . کبی ، حق دها زیادہ بر فعالیتله محور مطالبندہ جریان ایتمکده ایکن ذره قدر تلاش کوستربرسهک محل یوقدی . برکت ویرسون قرارکاه عمومینک تکذیبی هیجانک بدرجهیه قدر اوکفی آلدی .

فرض ایدلم که دشمن بوکون استانبول قابوسی ، چناق قلعه نی زورلاسون ؛ تلاشه محل نه ؟ اوتده حدودلرده یوز بیکارجه قارداشمز آتشلر ایچنده قارلی داغلری ، قیزغین جوللری آشارکن بز قلعه لر ایچنده تلاش کوستربرسهک بزم ایچون عیب دگی ؟ نه ظن ایدیورز ؟ دنیا آلت اوست اوایورکن بزم ذره قدر کیفمزه خلل کلسونمی ایسته یورز ؟ بز دشمنک غیر تلاغنه باسیورکن اونک بزه رحمتی اوقویہ . جفنی امید ایدیورز ؟ جهادی یارق سیرانی می ظن ایدیورز ؟ دشمندن نه بکله نیر ؟ ایجاب ایدرسه بوغازی ده زور لایه جق ! بو ، طیبی دگی ؟ اونک

بومباردمانی ایجاب ایتدیره جک هیچ رشی بامدیغنی ، یالکیز ناموس و موقعنی محافظه ایتمکده اولدیغنی ، استحکاماتدیکی طویلردن هیچ بریسی تسلیم ایتمه جکنی ، وخیم مسئولیتلرک جله سی امیراله عائد اولدیغنی « بیلدیردی . فرانسه خارجیه ناظری امیرالک صوک تهدیدندن خبردار اولور اولمازا اسکندریه ده لشکر انداز اولان فرانسیز فیلوسنک در حال لیمانی ترک ایله پورت سعیده طوغرو حرکت ایتمسی امر ایتدی . بو مسأله ده کی اسرار سیاسیہ دها هنوز تحت خفا ده در .

لورد خرافیل ۱۰ تموز تاریخیه اوروپا حکوماتنه بر نوطه ارسال ایدرک « اسکندریه بومباردمانک ، ضرورتک ایجاب ایتدیردیکی بر مدافعه اولدیغنی ، انکلزده مک مصره قارشى بشقه بر نیتده بولمادیغنی » ایضاح ایتدی .

عجبا اسکندریه بومباردمانی ایجاب ایتدیره ضرورتلر نه ایدی ؟ فرانسیز فیلوسنی انکلز دوتماسنک یاننده بولمادیغنی حالده نه دن استحکاماتک تهدیدینه معروض قلیور بو تهدیداتی کور میوردی ؟ ایتالیا و آوستریا فیلولری ینہ عین مکانده بولمادیغنی حالده نیچون مدافعه نفسه مجبوریت حس ایتمیوردی ؟ بتون اوروپا قونسولوسلری حکومت مصریه مک امیراله هر درلو تسهیلاتی کوستردیکنی ، هیچ بر تهدیدده بولمادیغنی اعتراف ایتدیلمی ؟ حکومت مصریه امیراله بوغازه طاش آتالری دردست ایتمسی تکلیف ایتمیدی ؟ اسکندریه استحکاماتی برر برر کز مه سنه اذن ویرمیدی ؟ اسکندریه استحکاماتی انکلز دوتماسنه کولله می آتدیله ! ..

بو ، غدار انکلزده مک کیرلی ، اک ایکنج بر دام ملعنق ایدی . بو ، مسلمانلرک اندلسدن صکره ایکنجی دفعه کوردکاری اک فجیع ، اک داسوز قالی وقعه تاریخیه ، اک مدھش بر هزیمت اسلامیہ ایدی .

۱۱ تموز ۱۸۸۲ صالی کونی مصرک اک ماتملی ، اک حزنی کونیدر . بو یوم مشغومده انکلز قورصانلری مسلمانلرک باشنه غدر وفلاکت کولله لرینی یاغدیوردی . اسکندریه استحکاماتی ده جواب ویررک ایکی طرف ارمسنده اون ساعت آتش تعاطی ایدلدی . آراتق اسکندریه استحکاماتی برر برر سقوط ایتمش ، رأس التین سرای خدیوینک بر قسمی ییقلمش ، بر جوق اسلام خانانلری یانمش ، قاورولمش ایدی .

بو یوم ماتمک غروب آفتابیه برابر مجلس نظار خدیوک ریاستی آلتده اجتماع ایتمش و مامون « تسلیم » بیاغنی رفع ایتمکده قرار ویرمشدی . ۱۲ تموزک صباحنده انکلز دوتماسی ایکنجی دفعه اوله رق اسکندریه نی بومباردمان ایتمکده باشلادی . ایکنجی دفعه رایت تسلیم بتون مؤسسات واجبی سفارتخانه لرینہ دیکلیدی . بومباردمانده نهایتندی .

مصر حکومتی طرفدن طلبه پاشا مذاکرات اجراسی ایچون کوندرلدی . فقط انکلز ضابطلرندن بریسی امیرالک خدیو دن بعد الظھر